

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Харківський національний медичний університет

Збірник матеріалів Всеукраїнської
науково-практичної конференції з
міжнародною участю
(м. Харків, 28 травня 2024 року)

Харків 2024

**МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Харківський національний медичний університет**

**АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ПЕДАГОГІКИ
ВИЩОЇ МЕДИЧНОЇ ОСВІТИ**

***Збірник матеріалів
Всеукраїнської науково-практичної конференції
з міжнародною участю***

м. Харків, 28 травня 2024 року

**Харків
ХНМУ
2024**

УДК 378.013:61(082)(477)

А43

Затверджено Вченою радою ХНМУ.

Протокол № 6 від 21 червня 2024 р.

Редакційна колегія:

В. А. Капустник, І. В. Лещина, В. В. М'ясоєдов,
Л. В. Фоміна, І. В. Корнейко, К. В. Волошко, П. Д. Перцев

А43 Актуальні питання педагогіки вищої медичної освіти : зб. матеріалів Всеукраїн. наук.-практ. конф. з міжнар. участю (м. Харків, 28 трав. 2024 р.) / ред. кол. : В. А. Капустник, І. В. Лещина, В. В. М'ясоєдов та ін. Харків : ХНМУ, 2024. 287 с.

У збірнику висвітлені питання сучасної педагогіки вищої медичної освіти, застосування кращих та інноваційних педагогічних підходів, технологій та методів, пошуку їх комбінацій для опанування теоретичних знань, практичних навичок і досягнення запланованих програмних результатів навчання, зважаючи на специфіку освітньо-професійних програм та навчального процесу здобувачів освіти медичних ЗВО.

УДК 378.013:61(082)(477)

Тексти представлено в авторській редакції та мовою оригіналу. Редакційна колегія не несе відповідальності за зміст та авторський стиль праць, розміщених у збірнику.

© Харківський національний
медичний університет, 2024
© Редакційна колегія, 2024

Письменецька І.Ю., Пелешенко Г.Б., Лебеденко В.Ю. ВПРОВАДЖЕННЯ ІТ-ТЕХНОЛОГІЙ ТА ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ У ВИЩУ МЕДИЧНУ ОСВІТУ	214
Пірвердєва І.С., Байдюк І.А., Ткаченко О.В. ПІДВИЩЕННЯ КОМПЕТЕНТНОСТІ ВИКЛАДАЧІВ МЕДИЧНИХ ВУЗІВ ЧЕРЕЗ ІННОВАЦІЙНІ НАВЧАЛЬНІ ПРОГРАМИ	216
Подаваленко А.П., Зеленська Л.Д., Білера Н.В. ДОСЛІДНИЦЬКІ МЕТОДИ НАВЧАННЯ ЯК ІНСТРУМЕНТ РОЗВИТКУ КРИТИЧНОГО МИСЛЕННЯ ЛІКАРІВ НА ЦИКЛАХ ТЕМАТИЧНОГО УДОСКОНАЛЕННЯ	218
Ruzin G.P. PROS AND CONS OF DISTANCE EDUCATION	220
Рекова Л.П., Сухіна І.С., Вакуленко К.М. ТЕСТУВАННЯ ЯК МОНІТОРИНГ ЯКОСТІ ЗНАТЬ ЗДОБУВАЧІВ ТА ОПТИМІЗАЦІЯ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ	221
Рибалко Л.С., Дін Жуцзе БЕЗПЕРЕРВНИЙ ПРОФЕСІЙНИЙ РОЗВИТОК ВИКЛАДАЧА ЗАКЛАДУ ВИЩОЇ ОСВІТИ.....	223
Рихлік С.В., Панасенко В.О., Троценко О.В. ВПЛИВ ФАКТОРА ЛОКАЦІЇ НА ПОКАЗНИКИ АКАДЕМІЧНОЇ УСПІШНОСТІ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ, ЯКІ ЗНАХОДЯТЬСЯ ПІД ВПЛИВОМ ХРОНІЧНОГО СТРЕСУ, ЗУМОВЛЕНОГО ВІЙСЬКОВИМ СТАНОМ У КРАЇНІ	224
Романенко А.В. ЕМОЦІЙНИЙ ІНТЕЛЕКТ СТУДЕНТІВ-МЕДИКІВ В УМОВАХ ВІЙНИ	226
Рудіченко В.М., Уліщенко В.В., Гиндич А.А. ВИКОРИСТАННЯ АНГЛОМОВНИХ ДИСТАНЦІЙНИХ ТЕОРЕТИЧНИХ РЕСУРСІВ У ПРОВЕДЕННІ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ РІЗНИХ ФОРМ ПО ГАСТРОЕНТЕРОЛОГІЧНІЙ ТЕМАТИЦІ НА ДОДИПЛОМНОМУ ТА ПІСЛЯДИПЛОМНОМУ РІВНЯХ	228
Рузін Г.П., Василенко В.М. СПАДКОЄМНІСТЬ ТА СИСТЕМАТИЗАЦІЯ У ВИКЛАДАННІ ХІРУРГІЧНОЇ СТОМАТОЛОГІЇ	230
Садовниченко Ю.О., М'ясоєдов В.В., Пастухова Н.Л. МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ОРГАНІЗАЦІЇ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ З МЕДИЧНОЇ БІОЛОГІЇ В УМОВАХ ГІБРИДНОГО НАВЧАННЯ	231
Фоміна Л.В., Самолисова О.В. ШТУЧНИЙ ІНТЕЛЕКТ У ВИЩІЙ МЕДИЧНІЙ ОСВІТІ: ПЕРЕВАГИ І ВИКЛИКИ	233
Семидоцька Ж.Д., Чернякова І.О., Красовська К.О. ІННОВАЦІЙНА ПАРАДИГМА – ЗАСІБ АКТИВІЗАЦІЇ МИСЛЕННЯ СТУДЕНТІВ	235

Перелік використаних джерел:

1. Пімінов О.Ф., Кайдалова Л.Г., & Щокіна Н.Б. (2018) Підвищення кваліфікації викладачів – невід’ємна складова забезпечення якості освіти – *МАТЕРІАЛИ XLIII Міжнародної науково-методичної конференції, Якість вищої освіти: компетентнісний підхід у підготовці сучасного фахівця*

ДОСЛІДНИЦЬКІ МЕТОДИ НАВЧАННЯ ЯК ІНСТРУМЕНТ РОЗВИТКУ КРИТИЧНОГО МИСЛЕННЯ ЛІКАРІВ

НА ЦИКЛАХ ТЕМАТИЧНОГО УДОСКОНАЛЕННЯ

Подаваленко А.П., Зеленська Л.Д., Білера Н.В.

*Харківський національний медичний університет, м. Харків, Україна
Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди,
м. Харків, Україна*

В умовах війни, складного соціально-економічного стану в Україні відбувається реформування вищої медичної освіти. Пріоритетним напрямом є формування загальних і фахових компетентностей як майбутнього лікаря (студента), так і лікаря післядипломної освіти, що передбачає здатність комплексно вирішувати проблеми, критично та креативно мислити, вміти вирішувати складні завдання [1, с. 7]. Непересічне значення в підготовці лікаря, а також підвищенні його професійного рівня відводиться розвитку критичного мислення. Сформованість такого типу мислення допомагає висувати альтернативи, пропонувати власний спосіб розв’язання проблеми, обгрунтовувати різні погляди, робити свідомий вибір [2, с. 94]. Зважаючи на це, питання розвитку критичного мислення лікаря є актуальним з огляду на вимоги спеціальності й запити ринку праці [3, с. 130].

Забезпечити розвиток критичного мислення в процесі навчання можливо за допомогою методів проблемного, дослідницького та евристичного характеру. Зазначене мотивує до зміни підходів щодо форм організації навчання лікарів на циклах післядипломної освіти. Так, традиційні лекції, семінарські та практичні заняття необхідно поєднувати з інноваційними технологіями. При цьому надавати перевагу дослідницьким методам навчання, що слугують дієвим інструментом розвитку критичного мислення на циклах підвищення кваліфікації лікарів. Дослідницькі методи навчання передбачають створення викладачем разом зі здобувачем (лікарем) проблемних ситуацій, спонукають до організації самостійної практичної та творчої роботи над вирішенням завдань. Завдяки такому підходу до організації навчання формується дослідницько-евристичний рівень проблемності, властивий для діяльності в новій ситуації і який можна реалізувати через проблемне навчання, проектну діяльність, кейс-метод, аналіз епідеміологічних ситуацій тощо.

Ураховуючи зазначене вище, визначено мету нашої роботи – характеристика дослідницьких методів навчання як інструменту розвитку критичного мислення лікарів на циклах тематичного удосконалення післядипломної освіти Харківського національного медичного університету.

Згідно з наказом МОЗ України від 25.07. 2023 р. №1347 [4] з метою розвитку системи безперервної професійної підготовки викладачі кафедри гігієни, епідеміології, дезінфектології та професійних хвороб Харківського національного медичного університету розробили низку навчальних програм тематичного

удосконалення для епідеміологів, терапевтів, лікарів загальної практики-сімейних лікарів, педіатрів, інфекціоністів та дезінфекціоністів. Найбільш затребуваними є програмами «Актуальні питання сказу та правця з позиції епідеміології» та «Імунопрофілактика інфекційних хвороб». Програми розраховані на 78 годин, із яких 52 години відведено на самостійне навчання та 26 годин – на проведення «аудиторних» занять (лекції, семінарські та практичні заняття). Навчання здійснюється за дистанційною формою, яка передбачає використання інформаційних технологій, поєднання інтерактивних та активних методів викладання на платформах moodle та google meet.

Під час проведення циклів тематичного удосконалення викладачі кафедри з метою розвитку критичного мислення у здобувачів використовують дослідницькі методи навчання.

Так, під час лекцій-візуалізацій, семінарських і практичних занять застосовують дослідницько-пошуковий метод, який передбачає вирішення лікарями теоретичних проблем з епідеміології, зокрема епідеміологічного визначення інфекційного захворювання за клінічними, епідеміологічними та лабораторним критеріями, удосконалення епідеміологічного нагляду за інфекціями, що контролюються засобами специфічної профілактики, враховуючи вплив факторів ризику на локальному рівні тощо.

Семінарські заняття згідно з програмою більшою мірою передбачають самостійну роботу здобувачів, в основу якої покладено дослідницько-проектний метод навчання. Лікарі самостійно працюють над підготовкою проектів, тематика яких представлена в методичних рекомендаціях, розміщених на платформі moodle. Наприклад, досліджують нові підходи щодо проведення профілактичних та протиепідемічних заходів в осередку інфекційних хвороб. Отримані лікарями результати обговорюються з викладачем та лікарями-здобувачами на семінарі-іспиті, який організовано у вигляді захисту дослідницького проекту.

Широко практикується застосування кейс-методу, який допомагає розвивати навички аналізу та прийняття рішень у епідеміологічних ситуаціях, а також методи активного навчання (коло ідей, мозковий штурм, «Ажурна пилка» тощо), коли лікарі демонструються застосування своїх знань у практичних ситуаціях, для вирішення ситуаційних задач, висування і спростовування гіпотез. При цьому триває активна дискусія з викладачем та лікарів між собою. Такий підхід до організації практичних занять сприяє розвитку критичного мислення і розв'язання професійних проблем в умовах невизначеності.

Отже, дослідницькі методи навчання лікарів у системі післядипломної освіти на циклах тематичного удосконалення сприяють не лише підвищенню їх пізнавальної активності, мотивації до професійного зростання, але й розвитку критичного мислення, самостійності, творчості, що визначені як Топ-10 навичок (soft skills), які будуть затребувані роботодавцями в найближчі 10 років.

Перелік використаних джерел:

1. Філоненко М. М. Методика викладання у вищій медичній школі на засадах компетентнісного підходу: Методичні рекомендації для викладачів та здобувачів наукового ступеню доктора філософії (PhD) ВМ(Ф)НЗ України. К., 2016. 88 с.

2. Пометун О І. Критичне мислення як педагогічний феномен. *Український педагогічний журнал*. 2018. № 2. С. 89-98. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ukrprj_2018_2_14

3. Рукасова С. Розвиток умінь критичного мислення майбутніх фахівців у сфері професійної освіти. *Професіоналізм педагога: теоретичні й методичні аспекти*. Вип. 13. Слов'янськ, 2020. С. 122-132.

4. Наказ МОЗ України від 25.07. 2023 р. № 1347 «Про затвердження Переліку циклів спеціалізації та тематичного удосконалення за лікарськими та фармацевтичними (провізорськими) спеціальностями». Київ, 2023. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1362-23#Text>

PROS AND CONS OF DISTANCE EDUCATION

Ruzin G.P.

Kharkiv National Medical University, Kharkiv, Ukraine

In the second half of the 20th century, the Internet started playing a significant role in all areas of life providing information exchange regardless of the distance. Along with various spheres of science and technology, distant medical assistance and advice also became possible. Telemedicine provides a remote assessment of the state of a patient, examination results, planning of treatment, and control of the operation process. Another advantage of digital technologies was an opportunity to get acquainted with special literature from libraries all over the world, actively participate in scientific conferences and congresses, consult leading specialists, and learn new achievements in various branches of medicine. The use of digital technologies gradually became one of the indispensable components of medical work. Proper execution and storage of medical documents underwent drastic changes as well. a large number of electronic publications became widespread among specialists.

Opportunities of modern technologies naturally gave rise to the idea of distance education allowing to draw on the experience of world-leading specialists and clinics. Higher education seemed to receive inexhaustible possibilities due to modern digital technologies. However, generalization of the experience and assessment of this type of education was lacking, particularly in medicine.

The present abstract is limited to the analysis of our experience of distance education at the Department of Oral and Maxillofacial Surgery since March 2020 to February 2024. Due to the quarantine caused by the so-called pandemic of COVID-19, a large number of establishments were closed, including universities, giving rise to the increased use of distance education for both lectures and practical classes. The further invasion of fascist Russia in February 2022 led to the necessity of improving this form of education. The war could have caused the total cessation of the education process, however, distance learning allowed the avoidance of such radical consequences. Moreover, lots of teachers and students had to move from the combat area, thus raising the requirements for the quality of this form of education.

Consequently, we can assess our four years' experience. At first sight, internet teaching provided visualization and illustration of the learning process. Guidelines for lectures and practical classes were revised aiming to widely include rich illustrative material; a large number of tests, special cluster tasks and business games were introduced as well.

Though the lecture material did not undergo drastic changes, the way of teaching the practical classes had to change dramatically to fulfill the main task of a practical class – teach students certain real-world manual skills. These requirements are of paramount

Наукове видання

**АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ПЕДАГОГІКИ
ВИЩОЇ МЕДИЧНОЇ ОСВІТИ**

***Збірник матеріалів
Всеукраїнської науково-практичної конференції
з міжнародною участю***

м. Харків, 28 травня 2024 року

Редакційна колегія: Капустник Валерій Андрійович,
Лещина Ірина Володимирівна,
М'ясоєдов Валерій Васильович,
Фоміна Людмила Володимирівна,
Корнейко Ірина Василівна,
Волошко Катерина Володимирівна,
Перцев Павло Дмитрович.

Відповідальний за випуск І. В. Завгородній

Комп'ютерний набір та верстка: П. Д. Перцев, К. В. Волошко, І. Г. Лемішко

Формат А5. Ум. друк. арк. 18,0.

**Редакційно-видавничий відділ
ХНМУ, пр. Науки, 4, м. Харків, 61022
izdatknmurio@gmail.com, vid.redact@knmu.edu.ua**

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного реєстру видавництва, виготівників і розповсюджувачів видавничої продукції серії ДК № 3242 від 18.07.2008 р.